

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: pasts@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

17.06.2021 Nr. 1-22.1/2703

**Rajona (pilsētu) tiesu priekšsēdētājiem
Ekonomisko lietu tiesas priekšsēdētāja p.i.
Apgabaltiesu priekšsēdētājiem
Augstākās tiesas priekšsēdētājam
Valsts policijai
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam
Ģenerālprokuratūrai**

*Par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu
piemērošanu juridiskajām personām*

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk - OECD) Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupa (turpmāk – Darba grupa) 2019.gada oktobrī apstiprināja Latvijas 3.fāzes novērtēšanas ziņojumu (turpmāk – 3.fāzes ziņojums) par Latvijas normatīvo aktu atbilstību OECD 1997.gada 21.novembra Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos (turpmāk – Konvencija) un ar to saistīto rekomendāciju prasībām, kā arī par noteikto prasību izpildi attiecībā uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos, izmeklēšanas, prokuratūras un tiesas iestāžu spējas izmeklēt un iztiesāt šādus noziedzīgos nodarījumus, par amatpersonu un sabiedrības informētības līmeni par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas negatīvajām sekām un par paveikto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā un apkarošanā.

Viens no jautājumiem, kuru Darba grupa aktualizēja 3.fāzes ziņojumā, ir juridisko personu atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem tiesiskā regulējuma efektīva piemērošana, īpaši uzsverot jurisdikcijas aspektus attiecībā uz tiem noziedzīgiem nodarījumiem, kurus juridiskās personas labā, interesēs vai tās nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā izdarījusi fiziskā persona. Darba grupa, izvērtējot ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījumu izmeklēšanu Latvijā, konstatēja vairākas nepilnības Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normu piemērošanā. Proti, vairākos gadījumos netika noteikta Latvijas kriminālā jurisdikcija ne balstoties uz teritoriālo principu, ne nacionalitātes principu, kā rezultātā vairākās ārvalstu amatpersonu kukuļošanas lietās, kurās saskaņā ar ārvalstu spriedumiem Latvijas finanšu iestādes un Latvijā reģistrēti čaulu uzņēmumi atbalstīja ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, pildot starpnieka loma kukuļa nodošanā, tās Latvijā netika sauktas pie atbildības. Papildus Darba grupa konstatēja, ka divos gadījumos Latvija uzsāka procesu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai tikai pēc tam, kad fiziskā persona, kura bija izdarījusi noziedzīgo nodarījumu tās interesēs, tika notiesāta ārvalstīs.

Pamatojoties uz augstākminētajiem secinājumiem, Tieslietu ministrija ir sagatavojusi turpmāk norādīto informāciju.

Saskaņā ar Konvencijas 2. un 3.pantu, kā arī OECD 2009.gada Rekomendācijas par tālāku cīņu ar ārvalstu amatpersonu kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos (*OECD Recommendation for Further Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*, turpmāk – 2009.gada Rekomendācija) III punkta (ii) apakšpunktā un tās Pielikuma I sadaļā B minēto dalībvalstis nedrīkst ierobežot juridisko personu atbildību, nosakot, ka tā ir piemērojama tikai gadījumos, kad fiziskā persona, kurai ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, tiek saukta pie atbildības vai ir notiesāta.

Kriminālprocesa likuma (turpmāk – KPL) 439.panta nosacījumi paredz, ka, ja kriminālprocesa gaitā ir noskaidrots, ka, visticamāk, ir pamats piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai, procesa virzītājs pieņem motivētu lēmumu par to, ka tiek uzsākts process piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai. Procesu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai var uzsākt procesuāli pilnvarota amatpersona arī gadījumos, kad ir noskaidrots, ka visticamāk ir pamats procesa uzsākšanai pret juridisko personu un pastāv kāds no šādiem nosacījumiem:

1) kriminālprocesu atteikts uzsākt vai kriminālprocess pabeigts, pamatojoties uz nereabilitējošiem apstākļiem, vai

2) ir reāla iespēja, ka ārpus Latvijas teritorijas izdarīts noziedzīgs nodarījums Latvijas Republikā reģistrētas juridiskās personas interesēs, labā vai tās nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā.

Atgādinām, ka 2020.gada 6.jūlijā stājās spēkā grozījums KPL 439. pantā ar mērķi uzlabot tiesisko regulējumu procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai un veicināt tā efektīvāku piemērošanu pārrobežu noziegumos. Grozījums tika izstrādāts, ņemot vērā praksē konstatētās problēmas saistībā ar procesa uzsākšanu pret juridisku personu gadījumos, kad fizisko personu ārvalstī tiesā par izdarītu noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts juridiskas personas interesēs, labā vai tās nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā. Dažkārt izmeklēšanas iestādes, lai uzsāktu procesu pret juridisko personu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu, gaida apliecinājumu no ārvalsts, ka pret juridisko personu nav uzsākts kriminālprocess, lai izslēgtu *ne bis in idem* principa pārkāpumu, vai arī, lai noskaidrotu, vai kriminālprocess pret fizisko personu ir pabeigts, pamatojoties uz nereabilitējošiem apstākļiem. Savukārt šāda informācija ne vienmēr tiek saņemta, tādējādi process netiek savlaicīgi uzsākts. Attiecībā uz minēto, Darba grupa ir norādījusi, ka apstākļi, ka ārvalsts nesniedz ziņas attiecībā uz fizisko personu, kura ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu juridiskās personas interesēs, nav pamats tam, lai neuzsāktu procesu pret juridisko personu. Ņemot vērā minēto, lai radītu vienotu izpratni un novērstu minēto neatbilstību Konvencijas prasībām, tika iekļauta KPL 439. panta 3.¹ daļā skaidra un nepārprotama (*expressis verbis*) tiesību norma, ka procesu pret juridisko personu var uzsākt arī gadījumos, kad ir saņemta informācija, ka fizisko personu tiesā ārvalstī par izdarītu noziedzīgo nodarījumu, kas tika izdarīts juridiskās personas interesēs, labā vai tās nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā. Tādējādi procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai ir jāuzsāk arī gadījumos, kad ir izskanējusi informācija plašsaziņas līdzekļos vai iegūta informācija no cita avota par to, ka Latvijas pilsonis ir saukts pie kriminālatbildības ārvalstī, un lietā ir iesaistīta Latvijā reģistrēta juridiskā persona.

Attiecībā uz Latvijas jurisdikcijas piemērojamību gadījumos, kad Latvijā reģistrēta juridiskā persona, tostarp finanšu iestāde, ir atbalstījusi ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, Tieslietu ministrija vēlas sniegt šādu informāciju.

Krimināllikuma (turpmāk – KL) 12 un 70.¹ pants paredz juridiskas personas atbildību par noziedzīgu nodarījumu, ko tās interesēs, labā vai tās nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā ir izdarījusi fiziskā persona. Atbilstoši KL 20.panta nosacījumiem par līdzdalību uzskatāma apzināta darbība vai bezdarbība, ar kuru persona (līdzdalībnieks) kopīgi ar citu personu (izdarītāju) piedalījies tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet pati nav bijusi tā tiešā izdarītāja. Noziedzīga nodarījuma līdzdalībnieki ir organizētāji, uzkūditāji, atbalstītāji. Par atbalstītāju uzskatāma persona, kas apzināti veicinājusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, dodot padomus, norādījumus, līdzekļus vai novēršot šķēršļus tā izdarīšanai, kā arī persona, kas iepriekš apsoltījusi noslēpt noziedzīga nodarījuma izdarītāju vai līdzdalībnieku, noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīkus un līdzekļus, noziedzīga nodarījuma pēdas vai noziedzīgā kārtā iegūtos priekšmetus vai arī iepriekš apsoltījusi iegādāties vai realizēt šādus priekšmetus. Līdzdalībnieks noziedzīgos nodarījumos saucams pie atbildības saskaņā ar to pašu KL pantu, kas paredz izdarītāja atbildību.

Ievērojot minēto, gadījumos, kad noziedzīgs nodarījums ir izdarīts (atbalstīts) juridiskās personas interesēs, labā, vai tās pārraudzības un kontroles trūkuma dēļ, Latvijas kriminālo jurisdikciju nosaka KL 2.panta pirmā daļa un 3.pants – teritoriālais jurisdikcijas noteikšanas princips un 4. panta 1.¹ daļa – nacionalitātes princips. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka Konvencijas 4.panta 1.punkts un Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas 17.panta 1(a) punkts nosaka dalībvalstīm pienākumu noteikt savu jurisdikciju, ja nodarījums pilnībā vai daļēji ir izdarīts tās teritorijā.

Savukārt attiecībā uz nacionalitātes principu KL darbības noteikšanā vēlamies atgādināt, ka nacionalitātes princips Latvijas kriminālās jurisdikcijas noteikšanā attiecībā uz juridiskajām personām tika ieviests ar 2014.gada 25.septembra grozījumu KL, kas stājās spēkā 2014.gada 29.oktobrī, ar kuru tā 4.pants tika papildināts ar jaunu 4.¹ daļu, attiecinot Latvijas kriminālo jurisdikciju uz noziedzīgiem nodarījumiem, kurus ārpus Latvijas teritorijas ir izdarījusi **fiziska persona, kas nav** Latvijas pilsonis, nepilsonis vai ārzemnieks ar pastāvīgās uzturēšanas atļauju Latvijā, **juridiskās personas, kas ir reģistrēta Latvijā**, interesēs, labā vai tās nepienācīgas kontroles vai pārraudzības dēļ.

Papildus Tieslietu ministrijā ir saņemta informācija, ka praksē problēmas rada jēdzienu “juridiskās personas interesēs” un “juridiskās personas labā”, kā arī “nepienācīga pārraudzība” un “nepienācīga kontrole” nošķiršana, proti, praktiķi norāda, ka nav saprotams, ar ko atšķiras “noziedzīgs nodarījums izdarīts juridiskās personas interesēs” no “noziedzīgs nodarījums izdarīts juridiskās personas labā”. Praktiķu ieskatā šie abi jēdzieni ietver sevī viens otru, un būtiskas atšķirības starp tiem nav. Grūtības arī rodas nošķirt “nepienācīgu pārraudzību” no “nepienācīgas kontroles”. Saistībā ar konstatēto problēmu, Tieslietu ministrija vēlētos sniegt šādu informāciju.

2013.gada 1.aprīlī stājās spēkā grozījumi KL un KPL, kas būtiski mainīja materiāltiesiskās un procesuālās normas attiecībā uz juridiskajām personām piemērojamiem piespiedu ietekmēšanas līdzekļiem. Minēto grozījumu viens no iemesliem bija panākt Latvijas tiesību normu atbilstību starptautisko līgumu prasībām. Tā rezultātā KL 12.pantā un 70.¹ pantā tika ietverta prasība konstatēt, ka nodarījums veikts juridiskās personas interesēs, labā vai nepietiekamas pārraudzības vai kontroles rezultātā.

Latvija ir pievienojusies vairākiem starptautiskiem tiesību aktiem (Eiropas Savienība direktīvām un konvencijām), kas krimināltiesību jomā paredz juridisko personu atbildības noteikšanas pienākumu par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts juridiskās personas labā vai pārraudzības vai kontroles trūkuma dēļ, kā piemēram:

Eiropas Padomes Konvencija par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu,

meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju,

Eiropas Padomes Konvencija par cīņu pret cilvēku tirdzniecību,

Eiropas Padomes Konvencija par kibernetiskajiem noziedzīgiem nodarījumiem,

Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencija,

Eiropas Padomes Konvencija par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām,

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2008/99/EK (2008. gada 19. novembris) par vides krimināltiesisko aizsardzību,

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/62/ES (2014. gada 15. maijs) par euro un citu valūtu krimināltiesisko aizsardzību pret viltošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2000/383/TI,

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības,

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1673 (2018. gada 23. oktobris) par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu ar krimināltiesībām), u.c.

No augstākminētā ir secināms, ka minētā tiesību norma, kas paredz nodrošināt juridisku personu saukšanu pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem, kurus to labā ir veikusi fiziska persona, kā arī, kad pārraudzības vai kontroles trūkums ir ļāvis fiziskai personai izdarīt noziedzīgu nodarījumu, ir standarta tiesību norma Eiropas Padomes konvencijās, kā arī Eiropas Savienības direktīvās, kas nosaka pienākumu kriminalizēt noteiktus nodarījumus un paredzēt juridisko personu atbildību.

Attiecībā uz jēdzienu "pārraudzības vai kontroles trūkums" ir jānorāda, ka paskaidrojošajā rakstā par Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvenciju (*Explanatory Report to the Criminal Law Convention on Corruption*) attiecībā uz prasību noteikt juridisko personu atbildību, ja pārraudzības vai kontroles trūkums ir ļāvis fiziskai personai izdarīt noziedzīgos nodarījumus, tiek norādīts, ka tajā (konvencijas 18.panta 2.punktā) ir skaidri noteikts dalībvalstīm pienākums paplašināt juridisko personu atbildību uz gadījumiem, kad pārraudzības trūkums juridiskās personas ietvaros pieļauj koruptīvu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Šīs tiesību normas mērķis ir saukt pie atbildības juridiskās personas, ja tās darbinieks, kas ir vadošā amatā, ir pieļāvis bezdarbību, kā rezultātā tā pakļautībā esošā persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu. Minētajā paskaidrojošajā rakstā tiek norādīts, ka līdzīga tiesību norma ir iekļauta arī 1995.gada 26.jūlija Konvencijas par Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzību Otrajā protokolā.

Savukārt OECD attiecībā uz jēdzienu "pārraudzības vai kontroles trūkums" savas 2009.gada rekomendācijas Pielikuma I sadaļas B (b) apakšpunktā norāda, ka viena no pieejām, kādā dalībvalstis var noteikt juridisko personu atbildību, ir paredzēt, ka gadījumos, ja juridiskās personas darbinieks, kas ir vadošā amatā, nav novērsis tās pakļautībā esošās personas rīcību, proti, kukuļdošanu ārvalstu amatpersonu, tostarp neuzraugot padoto vai neīstenojot atbilstošas iekšējās kontroles, ētikas un atbildības programmas, juridiskā persona ir saucama pie atbildības.

Tieslietu ministrija secina, ka ne Eiropas Padome, ne OECD strikti nenošķir jēdzienu "nepienācīga pārraudzība" no "nepienācīgas kontroles", bet piedāvā jēdzienu, kas ļauj aptvert jebkuru situāciju, kurā juridiskās personas bezdarbības dēļ (vai nu neveicot pārraudzību pār darbiniekiem, vai neveicot kontroles pasākumus juridiskās personas ietvaros) fiziskā persona izdara noziedzīgo nodarījumu. Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas paskaidrojošajā rakstā attiecībā uz tās 18.panta 2.punktā noteikto prasību noteikt juridisko personu atbildību, ja noziedzīgs nodarījums ir izdarīts juridiskās personas "pārraudzības un kontroles trūkuma" dēļ, tiek vispārīgi norādīts, ka tas aptver gadījumus, kad juridiskās personas darbinieks vadošā amatā pieļauj bezdarbību, kā rezultātā padotībā esošais darbinieks izdara noziedzīgo

nodarījumu. Savukārt saskaņā ar OECD sniegto skaidrojumu var secināt, ka “nepienācīga pārraudzība” aptver gadījumus, kad juridiskās personas darbinieks, kas ir vadošā amatā, nav uzraudzījis savu padoto. Turpretī “nepienācīga kontrole” aptver gadījumus, kad juridiskā persona nav īstenojusi atbilstošas iekšējās kontroles, ētikas un atbilstības programmas. Attiecībā uz iekšējās kontroles, ētikas un atbilstības programmām OECD ir izstrādājusi labo praksi, kas ir apkopota 2009.gada Rekomendācijas pielikumā “Labās prakses vadlīnijas iekšējās kontroles, ētikas un atbilstības jautājumos”. Tā rekomendē uzņēmumiem ieviest efektīvus iekšējās kontroles pasākumus, lai novērstu korupciju, un tā ir pieejama Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja mājas lapā: <https://www.knab.gov.lv/lv/education/uznemejiem/>.

Attiecībā uz jēdziena “juridiskās personas interesēs” iekļaušanu KL 12. un 70.¹ pantā Tieslietu ministrija norāda, ka, 2013.gadā, izstrādājot augstākminētos grozījumus KL un KPL, Tieslietu ministrijas vadītā darba grupa nonāca pie secinājuma, ka jēdziens “juridiskās personas interesēs” ir plašāks, nekā “juridiskās persona labā”, jo neaprobežojas tikai ar noteikta labuma gūšanu. Ievērojot minēto, attiecīgajās tiesību normās tika iekļauts jēdziens “juridiskās personas labā”, kā to paredz starptautiskās prasības, kā arī tika iekļauts jēdziens “juridiskās personas interesēs”, lai veidotu plašāku sasaistes loku ar fiziskās personas izdarīto noziedzīgo nodarījumu.

Šādu izpratni apstiprina arī Eiropas Padomes izdotā rokasgrāmata “*Liability of Legal Persons for Corruption Offences*” (pieejama <https://rm.coe.int/liability-of-legal-persons/16809ef7a0>), kurā tiek norādīts, ka, nosakot noziedzīgā nodarījuma sasaisti ar juridisko personu, ir iespējamās trīs pieejas: 1) noziedzīgs nodarījums ir izdarīts juridiskās personas labā, kā tas ir noteikts Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijā; 2) noziedzīgs nodarījums ir izdarīts “juridiskās personas vārdā”, “pārstāvēt juridisko personu” vai “juridiskās personas interesēs” (pie šādas pieejas tiek uzskatīts, ka piesaistes slietksnis ir daudz zemāks, nekā, ja noziedzīgs nodarījums ir izdarīts juridiskās personas labā); 3) noziedzīgs nodarījums ir izdarīts “darbības laikā” vai tikai “saistībā ar uzņēmējdarbību”.

Minētajā rokasgrāmatā tiek norādīts, ka pirmajā gadījumā, kad noziedzīgais nodarījums ir izdarīts juridiskās personas labā, nozīmē, ka šāda nodarījuma rezultātam ir jābūt uzņēmumam izdevīgam, bet attiecīgajam uzņēmumam nav jāgūst faktiski labums no nodarījuma. Kā piemēri tiek minēti gadījumi, kad darbinieks veic pārrunas ar valsts amatpersonu par uzņēmuma dalību publiskajā iepirkumā un piedāvā kukuli, ja uzņēmums vinnēs iepirkuma procedūrā. Minētajā gadījumā uzņēmums nezina, vai kukulis bija izšķirošs vai nē, uzvarot iepirkuma procedūrā. Kā otrs piemērs tiek minēta situācija, kad farmācijas uzņēmuma darbinieks dod kukuli Veselības ministrijas amatpersonai, lai novērstu konkurentu ienākšanu tirgū. Šajā gadījumā uzņēmumam nav jāgūst tiešs labums no kukuļdošanas, bet tas tomēr gūst netiešu labumu no samazinātas konkurences.

Savukārt attiecībā uz otro pieeju, kas paredz, ka noziedzīgs nodarījums ir izdarīts juridiskās personas interesēs, rokasgrāmatā tiek norādīts, ka šajā gadījumā noziedzīgajam nodarījumam ir jābūt juridiskās personas interesēs, bet juridiskai personai nav obligāti no tā jāgūst labums. Kā piemērs tiek minēta situācija, kad uzņēmuma darbinieks samaksā kukuli valsts telekomunikāciju uzņēmuma darbiniekam, lai uzņēmumā tiktu ātrāk nodrošināti telefonsakari. Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka nav tieša ekonomiska ieguvuma uzņēmumam no šādas rīcības, bet tas bija uzņēmuma interesēs ātrāk tikt pie telefonsakariem.

Papildus vēlamies norādīt, ka attiecībā uz jēdzienu “juridiskās personas interesēs” nošķiršanu no jēdziena “juridiskās persona labā” Itālijas Augstākā tiesa lietā Nr.29512/15¹ ir

¹ Training Handbook on: Liability of Legal Persons for Czech Law Enforcement Agencies (pieejams:

lēmusi, ka abi jēdzieni ir nošķirami, nosakot, ka tie nepārklājas un ir alternatīvi jēdzieni. Itālijas Augstākās tiesas ieskatā “interese” ir uzskatāma par “*ex ante*” novērtējamās darbības mērķi; gluži pretēji, “labā” ir potenciālā un faktiskā priekšrocība, kas jānovērtē, veicot “*ex post*” novērtējumu.

Apkopojot visu augstākminēto informāciju, kas iegūta no starptautisko organizāciju skaidrojumiem, kā arī ārvalstu pieredzi attiecībā uz jēdzieniem “juridiskās personas interesēs”, “juridiskās personas labā”, “nepienācīga pārraudzība” un “nepienācīga kontrole” un šo jēdzienu nošķiršanu, Tieslietu ministrija secina, ka:

- Starptautiskajos tiesību aktos, kas nosaka tās dalībvalstīm paredzēt juridisko personu atbildību gadījumos, kad juridiskās personas nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā noziedzīgo nodarījumu ir izdarījusi fiziskā persona, strikti nenošķir šos abus jēdzienus, bet piedāvā vienotu jēdzienu, kas aptver juridiskās personas bezdarbību, kuras rezultātā fiziskā persona izdara noziedzīgo nodarījumu. Vienlaikus var secināt, ka jēdziens “nepienācīga pārraudzība” aptver gadījumus, kad darbinieks vadošā amatā nepienācīgi uzrauga sava padotā darbību. Savukārt jēdziens “nepienācīga kontrole” aptver gadījumus, kad juridiskā persona nav nodrošinājusi atbilstošu iekšējās kontroles sistēmas darbību. Tomēr jāvērs uzmanība, ka šīs abas situācijas var pārklāties, proti, juridiskā persona nenodrošina iekšējās kontroles sistēmu, kā rezultātā darbinieka vadošā amatā bezdarbības dēļ padotais darbinieks izdara noziedzīgo nodarījumu.
- Jēdziens “juridiskās personas interesēs” ir nošķirams no jēdziena “juridiskās personas labā”.
- Jēdziens “juridiskās personas interesēs” ir plašāks par jēdzienu “juridiskās personas labā”, un tas aptver situācijas, kurās izdarītais noziedzīgais nodarījums ir juridiskās personas interesēs, bet tā negūst ne tiešu, ne netiešu labumu no izdarītā noziedzīgā nodarījuma.
- Jēdziens “juridiskās personas labā” aptver situācijas, kurās juridiskai personai ir izdevīgs izdarītais noziedzīgais nodarījums, bet nav obligāts nosacījums, ka tā ir guvusi faktisku labumu no tā.

Noslēgumā vēlamies informēt, ka bez augstākminētajiem secinājumiem par nepilnībām KL un KPL normu piemērošanā, Darba grupa ir secinājusi, ka Latvijā ir ļoti neliela tiesu prakse attiecībā uz piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajām personām. Līdzīgu secinājumu 2018.gadā izdarīja Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu ekspertu komiteja (Moneyval) Latvijas 5.kārtas novērtēšanas ziņojumā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēmas tehnisko atbilstību Finanšu darījumu darba grupas (Financial Action Task Force – FATF) rekomendācijām, kā arī par minētās sistēmas efektivitāti. Moneyval secināja, ka procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajām personām trūkums par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju norāda uz to, ka šajā jomā Latvija ir sasniegusi viduvēju efektivitāti un ir nepieciešami būtiski uzlabojumi.

Gatavojot Latvijas atskaiti par paveikto Darba grupas rekomendāciju izpildē, Tieslietu ministrija ar Tiesu administrācijas palīdzību ir apkopojusi statistikas datus par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu laika posmā no 2019.gada oktobra līdz 2021.gada 25.maijam. Saskaņā ar Tiesu administrācijas sniegtajiem datiem šajā laika posmā 25 juridiskām personām ir piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi, 17 gadījumos piespiedu ietekmēšanas līdzekļi ir piemēroti parKL 218.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Divām juridiskām personām piespiedu ietekmēšanas līdzekļi ir piemēroti par KL 195.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu

un vēl divām juridiskām personām piespiedu ietekmēšanas līdzekļi ir piemēroti par KL 323.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

Ievērojot gan Darba grupas, gan Moneyval negatīvos secinājumus par nepietiekamu juridisko personu saukšanu pie atbildības par kukuļdošanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, aicinām Jūs aktīvi piemērot tiesiskajā regulējumā nostiprinātos instrumentus, lai sasniegtu būtisku progresu un nodrošinātu, ka Latvijas spēja apkarot koruptīvus noziedzīgus nodarījumus un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ir efektīva un atbilstoša Latvijas starptautiskajām saistībām.

Tieslietu ministrija aicina visus šīs vēstules adresātus šo informāciju izplatīt tiesnešiem, prokuroriem, izmeklētājiem un citām atbildīgajām amatpersonām. Vienlaikus informējam, ka minētā informācija ir arī ievietota Tieslietu ministrijas mājas lapā sadaļā “Skaidrojumi” un pieejama šeit: <https://www.tm.gov.lv/lv/skaidrojumi>.

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

L. Medina

Spūle 67036733